

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ
ПО ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ЕЛЕКТРОНИКА “АПОСТОЛ АРНАУДОВ”
гр. Русе, ул. “Потсдам” № 3; п.к. 7005, тел. 082/84-60-96; e-mail: info-1806301@edu.mon.bg

УТВЪРДИЛ:
СТЕФКА МЪНГОВА
Директор на
ПГЕЕ „Ап. Арнаудов“ - Русе

STEFKA
PETROVA
MANGOVA

Digitally signed by
STEFKA PETROVA
MANGOVA
Date: 2025.11.06
11:01:18 +02'00'

УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА
ПО ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И
ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

Настоящата училищна програма е разработена на основание чл. 263, ал. 4, т. 4 от ЗПУО и чл. 15, ал. 4 от Наредба № 13/21.09.2026г. за гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование, приета е на заседание на педагогическия съвет с протокол № 02/30.10.2025 г. и е утвърдена със заповед № РД-01-144/05.11.2025 г.

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Настоящата програма определя политиката на ПГЕЕ „Апостол Арнаудов“ Русе при обучението по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование.

➤ В ПГЕЕ „Апостол Арнаудов“ обучението по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование се реализира в процеса на придобиване на всички видове училищна подготовка.

➤ В настоящата програма се определят начините и формите за обучение и възпитание по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование в ПГЕЕ „Апостол Арнаудов“.

➤ Програмата е съобразена с реализацията на основните цели, залегнали в стратегията за развитие на ПГЕЕ „Апостол Арнаудов“.

II. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОГРАМАТА

1. В програмата гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се разглеждат като взаимосвързан интердисциплинарен комплекс, насочен към придобиване на социални, граждански и интеркултурни компетентности и на компетентности, свързани със здравето и поддържането на устойчива околна среда.

2. Гражданското образование е насочено към формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.

3. Здравното образование е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословни условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето.

4. Екологичното образование е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.

5. Интеркултурното образование е насочено към усвояване на знания за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда.

III. ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

1. Изграждане на автономна и активна личност, която:

- разбира и отстоява общочовешките ценности, ценностите на демокрацията и човешките права;
- познава институциите, структурата и процедурите на демократичното общество;
- зачита значимостта на всяка човешка личност в многообразието от нейните идентичности, признава правото и ценността на различието, приема равнопоставеността на всички в общото социално пространство;
- осъзнава и цени своята културна идентичност;
- взаимодейства с членовете на семейството си, общността и другите хора по конструктивен и уважителен начин;

- изразява обосновано и критично гражданската си позиция;
- взема самостоятелни решения относно своето развитие, проявява инициативност и способност да си поставя цели, да планира и да обосновава действията си;
- носи отговорност за поведението си и оценява влиянието на постъпките си за своя живот и този на другите хора;
- подбира адекватна информация, продукти и услуги за подобряване на здравето и поддържа здравословен начин на живот за себе си и за околните;
- познава и спазва нормите за екологична култура и поведение с оглед опазване на природата и създаване на устойчива околна среда;
- познава механизмите на публичните институции и гражданското общество за прилагане на споделена отговорност за опазване на околната среда и проявява готовност за участие в тях;
- умее да прави връзки между отделни сфери на обществения живот и да разбира причините за социалните неравенства, екологичните и глобалните предизвикателства.

2. Функциониране на всяка образователна институция като автономна, активна и саморазвиваща се общност, която:

- възпитава в демократичните ценности;
- насърчава инициативност, отговорност, солидарност, социална чувствителност и критичност у всички участници в образователната система;
- утвърждава устойчива, включваща, демократична и здравословна среда, свободна от различните форми на агресия и дискриминация;
- изгражда и поддържа позитивен психологически климат и възможности за избори, свързани със здравето, екологията, гражданското участие, межкултурната толерантност, взаимното разбиране, зачитане и уважение;
- създава позитивна образователна среда за диалог между представителите на различните културни общности в зависимост от тяхната възраст и компетентности, включително и чрез формите на ученическото участие и самоуправление.

IV. НАЧИНИ И ФОРМИ НА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

1. В ПГЕЕ „Апостол Арнаудов“ гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществява интегрирано в обучението по образователни направления.

2. В училищното образование гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществяват:

- в часа на класа, включително и чрез ученическото самоуправление;
- в рамките на дейностите по обща подкрепа за личностно развитие по реда и при условията на държавния образователен стандарт за приобщаващото образование;
- чрез реализация на Национална програма „Без свободен час“;
- в „Занимания по интереси“ по чл. 20 от Наредба за приобщаващото образование;

V. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

1. В часа на класа,

1.1. Занимания, дейности и проекти в следните тематични области:

- Патриотичното възпитание и изграждането на националното самочувствие;

- Толерантността и интеркултурния диалог
- Финансовата и правната грамотност, вкл. и Моето първо работно място
- Военно обучение и защита на родината
- Безопасност и движението по пътищата
- Защитата на населението при бедствия и аварии; оказване на първа помощ
- Превенция на насилието, справяне с гнева и агресията; мирно решаване на конфликти
- Превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха, киберзащита;
- Кариерно ориентиране
- Превенция и противодействие на корупцията
- Електронно управление и медийна грамотност

1.2. Дейности за последователно развитие на класа като общност и за ученическо самоуправление на ниво паралелка, клас и училище.

1.3. За организацията и съдържанието на часа на класа класният ръководител разработва годишен план в срокове и по ред, определени в правилника за дейността на училището, и при съобразяване с разпределението на тематичните области, определени в Наредбата. При разработването на годишния план ПЕКК на класните ръководители проучват мнението и интересите на учениците от паралелката.

1.4. Обучението по отделните тематични области може да се осъществява от гост - лектори от съответните компетентни институции, от неправителствени организации или от общественици в присъствието на класния ръководител.

2. В „Занимания по интереси” по чл. 20 и чл. 21 от Наредба за приобщаващото образование

2.1. Основна цел на клубовете е чрез заниманията по интереси да се подкрепя развитието на ключовите компетентности на учениците в направления Математика, Изкуство и култура, Природните науки, Технологии и Гражданско образование.

2.2. Специфични цели:

- развитие на потенциала за учене, творческия и спортния потенциал на учениците;
- приобщаване на учениците чрез формиране на общности по интереси;
- превръщане на училището в по-привлекателно място за развитие и изяви;

2.3. Развитие на допълнителни знания, умения и компетентности у учениците, свързани с подкрепа за развитие на способностите им, извън тези които са включени в задължителната училищна подготовка.

➤ Осмисляне на свободното време на учениците чрез насочването им към дейности за развитие на индивидуалните им способности и интереси.

➤ Създаване на перспектива в училищата чрез извънучебна дейност всеки участник да придобие увереност в собствените си сили, да формира и реализира собствени стратегии за успех и мотивация за учене, да развие потенциала си чрез участие в състезания, олимпиади и конкурси.

➤ Създаване на условия за развитие на социалната принадлежност, засилване на културната и националната идентичност и повишаване на етническата толерантност и мултикултурната интеграция.

2.4. Спазване на изискванията:

➤ заниманията по интереси по тематични направления "Дигитална креативност", "Природни науки", "Математика" и "Технологии" да са не по-малко от 40 на сто от общия

годишен брой часове за организирани занимания по интереси в училището;

- минимум 5% - външни лектори;
- да се включат минимум 20% от учениците в ЗИ;

3. Чрез институционални политики за подкрепа на гражданското образование:

3.1. Определяне на училищни ритуали, свързани с:

- откриването и закриването на учебната година;
- официалното раздаване на удостоверения за завършен първи гимназиален етап, дипломи за средно образование, свидетелства за професионална квалификация;
- награждаване на отличили се ученици и учители;
- честването на националния празник, на официалните празници, на дните на национални герои и будители, на празника на патрона на училището;

3.2. Възпитаването в трайни навици за отдаване на почит и израз на националното самосъзнание чрез:

- изслушване на националния химн в тържествени за държавата и училището моменти;
- поставяне на националния флаг на фасадата на училището;

4. Чрез дейности при реализацията на Национална програма „Без свободен час“, модул „Без свободен час в училище“

4.1. Основни цели:

- да помогне на учителите - неспециалисти да обучат учениците на жизнено важни и социални умения за сметка на безцелното и безсмислено прекарване на времето си в „свободните“ часове;
- да ангажира „свободното“ време на учениците по време на училищната им заетост по жизненоважни за тях въпроси, които в една или друга степен не се разглеждат по същество от учебните програми по учебните предмети от учебния план;
- да предизвика интереса на обучаваните и да спомогне за тяхната социална ангажираност към проблемите на обществото като цяло и в личен план;
- разглежданата проблематика да „прибере“ учениците в училище и в този смисъл да гарантира както живота и здравето им, така и да повиши авторитета и отговорността на училището като обществено значима институция;

4.2. Основни задачи:

- учениците да участват пряко в дискусии, форуми и дебати по обществено значими и социални въпроси;
- да се изградят у тях нагласи за грижливо отношение към продуктите на човешкия труд;
- да се доразвият поредицата от личностни качества като:
- умения за общуване при решаване на социални проблеми в бита;
- умения, осигуряващи предприемчивост, прецизност и дисциплинираност;
- умения за вземане на решения;
- умения за отстояване на безопасно поведение и поемане на отговорност;
- да се формира достатъчна за етапа на образование организационна, икономическа, здравна, естетическа и екологична култура.

5. Ученическо самоуправление и представителство

5.1. В политиката на училището е залегнала подкрепата на инициативността и участието на

учениците чрез подходящи за възрастта им включващи демократични практики, като:

- участие в различни форми на ученическо самоуправление и представителство;
- организиране на доброволчески дейности във и извън училище;
- организиране на училищни кампании, подкрепящи здравето, толерантността, социалната чувствителност, правата на човека, опазването на околната среда и пр.;
- организиране на училищни празници и събития съобразно календара на световните, международните, европейските, националните, общинските, местните, професионалните и културните дати и празници;
- развиване на младежкото лидерство;
- участие в клубове и неформални групи по интереси;
- реализиране на форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията;
- проучване на мненията, нагласите и очакванията на учениците относно процеса и съдържанието на училищното образование и предложения по училищния живот.

5.2. Формите на ученическо самоуправление и представителство се определят според правото за участие, избора на председател, мандатността, числеността, честота на заседанията, основните функции са регламентирани в Приложение № 6 към чл. 17, ал. 2 от Наредбата за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.

Контрол по изпълнението на Училищната програма се осъществява от директора на училището и заместник-директор по учебната дейност.

Приложение № 1

Тематични области, съгласно Приложение № 5 към чл. 11, ал. 3 (Изм. и доп. - ДВ, бр. 80 от 2018 г., в сила от 28.09.2018 г.)

РАМКОВИ ИЗИСКВАНИЯ ПРИ ОРГАНИЗИРАНЕ НА ЧАСА НА КЛАСА

№	Тематични области	Минимален брой часове по тематични области и класове				
		VIII	IX	X	XI	XII
1	Патриотично възпитание и изграждане на националното самочувствие	4	4	4	4	4
2	Толерантност и интеркултурен диалог	1	1	1	1	1
3	Финансова и правна грамотност, вкл. „Моето първо работно място“	2	2	2	2	12
4	Военно обучение и защита на родината	-	-	5	5	-
5	Безопасност и движение по пътищата	4	4	4	1	1
6	Защита на населението при бедствия, аварии, и катастрофи; оказване на първа помощ	5	5	4	3	3
7	Превенция на насилието, справяне с гнева и с агресията; мирно решаване на конфликти	2	2	2	2	2
8	Превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха; киберзащита	2	2	2	2	2
9	Кариерно ориентиране	-	-	1	-	-
10	Превенции и противодействие па корупцията	2	2	2	2	2
11	Електронно управление и медийна грамотност	-	1	1	4	-

Приложение № 2

Годишно разпределение на темите по Безопасност на движението по класове за учебната 2025-2026

Клас	Месец	Тема
VIII	13.11.2025 15.01.2026 26.02.2026 04.06.2026	1. Движение извън населено място през деня. Ж.П прелези. Маневри на пътя. 2. Движение извън населено място през нощта и при различна видимост. 3. ППС и МПС. Системи за пасивна и активна безопасност. 4. Основни правила на движението през отделните части на денонощието в извън населените места.
IX	13.11.2025 15.01.2026 26.02.2026 04.06.2026	1. Структура на пътя. Видове маркировка. 2. Групи пътни знаци 3. Скорост на движение на МПС (автомобил, мотоциклет, мотопед, велосипед (вкл. ел. скутери, ховърбордове). 4. Действия на водача, според средствата за регулиране на движението.
X	13.11.2025 15.01.2026 26.02.2026 04.06.2026	1. Транспортна култура и дисциплина на пешеходците и водачите. 2. Категоризация на МПС. Правоспособност на водачите. 3. Административни наказания за нарушителите 4. Влияние на алкохола, наркотиците и други упойващи вещества при управление на МПС.
XI	15.01.2026	Особени правила за някои участници в движението. Пътнотранспортни произшествия.
XII	26.02.2026	Пътно - транспортни произшествия - рискове и злополуки на пътя. Правомощия на органите за контрол на движението по пътищата.

Приложение № 3

Училищна програма с включени теми по гражданско образование, преподавани от заместващи учители, неспециалисти по НП „Без свободен час“, Модул „Без свободен час в училище“ по решение на ПС /Протокол №12/12.09.2025г. , утвърдена със заповед № РД-01-847/12.09.2025г.

Приложение № 4

Годишна училищна програма за Занимания по интереси за 2025 – 2026 учебна година, по решение на ПС /Протокол № 1/02.10.2025г./ утвърдена със заповед № РД-01-056/08.10.2025г.